

Den intellektuelle entreprenør

Bjørn Lomborg er drevet af lysten til at formidle en udfordrende ide. Og så vil han da også gerne have lækkert hår. Men han tager ikke modstand personligt. Marie Tetzlaff fulgte efter ham, da han besøgte Politikens læsere på Vallekilde Højskole.

Bjørn Lomborg er ikke en døgnflue. Hvis han tager fejl, gør han det 'big time'. Nu har den 44-årige økonom og statistiker sagt nogenlunde det samme i over ti år, nemlig at det er helt misforstået at ville justere på klodens termostad ved at fokusere på CO₂ frem for at forholde sig teknologisk, social- og sundhedspolitisk og økonomisk til de problemer, den globale opvarmning skaber.

Han er her endnu, budskabet er kun lidt justeret, og vi gider, trods blandede følelser, godt høre på ham endnu. Det gjorde i hvert fald nogle af Politikens kernetropper fra det, misundelige publikationer har døbt 'Systemet Politiken'. Det foregik forleden på Vallekilde Højskole, og på vejen derop var Deres udsendte mikrofonholder for Lomborg med den ene hånd, mens hun følte ham på tænderne med den anden.

Fra den *personal assistant* (PA i jargonen), som enhver turnerende stjerne med respekt for sig selv har, ved vi, hvad han vil spise og drikke, hvad han skal bruge af tekniske hjælpemidler, og at han aldrig går med jakke og slips. Det sidste er ikke ligefrem noget problem på Vallekilde og får os til at trække på smilebåndet, men så er *brandingen* da på plads. Lomborgs PA er ungare; han mødte hende, da hans bog udkom på ungarsk, og nu arbejder hun på fuld tid for ham. Det sker fra Ungarn, ikke i København på CBS, hvor Bjørn Lomborg ellers er adjungeret professor og leder af Copenhagen Consensus, et center med seks ansatte, der arbejder på at sætte Lomborgs dagsorden i klimadebatten.

Hvor der ikke er svar

I følge et par af mine anmelderkolleger skulle denne artikel have haft rubrikken 'Klimadiva'. De er nu også så onde. Men det er rigtigt, at Bjørn Lomborg er superbedvist om sine virkemidler. Under foredraget falder vittighederne musikalsk og med præcise intervaller, pointerne leveres med nøjagtig timing, og opponenter fra salen inddrages i den efterfølgende argumentation. Den fysiske attitude er åben og lyttende, selv om Lomborg på vej til foredraget griner, at *chances are*, at han har hørt alle publikums argumenter før. Nogle af sine pædagogiske virkemidler har Bjørn Lomborg lært af sin mor, der var skolelærer, nogle måske også af (sted)faderen, der var præst i den liberalt katolske frikirke med alternative og buddhistiske islæt såsom reinkarnation. Mor spillede orgel, og lille Bjørn var messedreng – med røgelse og det hele.

Den tid er for længst forbi, og forholdet til frikirken har ikke krævet noget oprør; nu er Bjørn Lomborg åben over for det religiøse, men er selv foreløbig »kommet til den konklusion, at den etiske fordring til det enkelte menneske i det her liv meget er den samme, hvad enten man er hinduist eller romersk-katolsk«.

I det hele taget er religion et område, han nødtig bevæger sig ind på. Heller ikke da en dame efter foredraget på Vallekilde kommer hen og anklagende spørger, hvorfor overbefolkning ikke er på Copenhagen Consensus' liste over klodens største problemer.

Han svarer imødekomende og grundigt, at det er, fordi svaret er så svært. Der er ikke er nogen indlysende rigtige løsninger, og de totalitære, som i f. eks. Kina, er så »ubehagelige«. Siden kommer damen igen, mens han sidder og gumler sin forudbestilte tomat-mozzarella sandwich og siger, at ingen vil indrømme, at problemet med overbefolkning er religiøst. Det mener Lomborg så heller ikke, at det er. Men allerede i bilen gled han af på spørgsmålet om overbefolkning.

Dyrs ligeret

Jo flere mennesker, der overlever, jo bedre er den logiske følge af Lomborgs meget antropocentriske, (betragtede mennesket som skabningens formål, *red.*) svar

“ Det er jo ikke ligefrem første gang, jeg holder det her foredrag. Men jeg synes stadig, det er en fed oplevelse at formidle en idé, som forhåbentlig er udfordrende for mange Bjørn Lomborg

på klimaforandringerne. Når flere overlever, ender vi jo i en skærpet kamp for overlevelse indbyrdes? »

»Det er en uafklaret filosofisk diskussion, f.eks. om ufordtes rettigheder. Jeg synes ikke, flere mennesker bare er bedre. Vi har ansvar for, at de mennesker, der er her, har det godt«.

Det lyder som dansk indvandringspolitik. Enten er man inde og får hele pakken, mens andre holdes ude. Eller man rykker sammen og deler, hvad der er, med dem, der skyldes op på vore kyster af dårligere forhold andre steder. Så længe der er noget at dele.

Bjørn Lomborg synes antydningvis rystet over sammenligningen, men ikke længe: »Det er for mig et fordelings-spørgsmål og en åbenlys politisk vurdering. Det er der ikke noget svar på«.

Lomborg er med egne ord »radikal tilhænger af ligeret for dyr«. Det stammer måske fra dengang, han som lille på gåtur i parken blev forarget over, at nødderne i hans mormors hånd kun var til blåmejserne – gråspurve var der jo så mange af! »Hvad fanden var det for noget!«.

Han spiser ikke noget, der kræver, at dyr slås ihjel. (Men indrømmer straks, at

KLIMATOPMØDE POLITIKEN PÅ VALLEKILDE

I den forgangne uge var Vallekilde Højskole vært for Politikens traditionsrige sommerhøjskole, som i år havde klimaet som tema. En række fagfolk og meningsdannere inden for klimadebatten holdt oplæg, og vi har rapporteret løbende fra højskolen i både den trykte udgave af Politiken og på politiken.dk.

der er også mælk problematisk). Og så viser det sig overraskende, at manden faktisk vældigt godt kan lide kod – »ellers var det jo ikke noget offer at være vegetar!«. Det uforsigtige ord 'offer' får straks Deres utrættelige udsendte til at åle ham for at være kryptoprotestant og i følge hans egen kliché således bange for at have det godt. Ligesom dem, der som en bod for deres gode liv har dårlig samvittighed over deres CO₂-udslip ...

For det er jo gode liv, vi har her i den rigge verden, påpeger Lomborg i foredraget: Han minder en kritisk dame om, at hun

for et par hundrede år siden sandsynligvis ville have brugt det meste af sin tid på vasketøj og brændsel. »Nu er vi frie mennesker, før var mange af os slaver. Nu er energien vores slave. Tænk på dem, der ikke har elektricitet!«.

Lomborgs gennemgående pointe om misforholdet mellem den rige og den fattige verdens muligheder og verdenssyn er den, der mest tiltaler dagens publikum. Også den dame, der ellers nærmest i selvforsvar udbød, at hun følte sig »bombet af 'Lomborg live' – men hverken blev klogere eller dummere«. Lomborg parrer med skiftevis humor, »Jeg er glad for, du i det mindste ikke blev dummere«, og genmæle. Demagog vil han ikke kaldes, det kalder han tværtimod de debattører, der erklærer sig bekymrede for klimaet og så tager uvirksomme midler i brug.

Bjørn og kantineudvalget

For tiden har Bjørn Lomborg »så travlt med at sætte dagsorden, så jeg ikke helt kan se, hvordan jeg også skulle være akademiker«. Men i 2005 var han tilbage på sit gamle institut, Statskundskab på Aarhus Universitet. I flere interview fortalte

“ Den etiske fordring til det enkelte menneske i det her liv meget er den samme, hvad enten man er hinduist eller romersk-katolsk Bjørn Lomborg

DIALOG. Nok er Bjørn Lomborg superbedvist om sine virkemidler, og han foredrager selvsikkert med humor og præcision. Men hans attitude er åben og lyttende, og han svarer beredvilligt på tilhørernes spørgsmål. Også her på Vallekilde Højskole, hvor publikum er nogle af Politikens læsere. Foto: Finn Frandsen

han om, hvordan han glædede sig til at komme tilbage til forskningen fra de mere administrative og politiske opgaver på Institut for Miljøvurdering. Men han holdt kun et halvt år i Århus: »Alle havde fortalt mig, det var en fejl at vende tilbage, men det skulle jeg åbenbart selv opleve«, siger han lakonisk i dag.

»Det var svært at gå fra at være på TIME One Hundred-listen (over verdens mest indflydelsesrige personer, april 2004, *red.*) og så blive bedt om at sidde i kantineudvalget på Statskundskab i Århus. Ikke, at det er en uvæsentlig opgave, men den tør jeg godt overlade til andre!«.

Arrogance og forfængelighed

Faren for at virke arrogant – i hvert fald i en dansk sammenhæng – er altid til stede, når man er så intelligent som Bjørn Lomborg, men den opvejes af fordelene ved ikke at tage modstand personligt. »Det har altid undret mig, når folk i en diskussion tror, det er deres person, der er på spil«.

Men man føler sig måske dum, når man taber en diskussion?

»Diskussioner handler jo ikke om at vinde«, påstår Lomborg. »Folk, der er helt vildt nidkære omkring deres egen person, er måske også usikre omkring den«.

Hvor har du din egen forfængelighed?

»Jeg er da lidt forfængelig; jeg vil gerne se godt ud; jeg vil gerne være lækker; jeg vil gerne have pænt hår; jeg vil gerne være slank«.

Du vil vel også gerne være klog? »Jo, men – hø hø – det lyder måske en smule arrogant, men det er jeg så ikke så meget i tvivl om!«.

Selv kalder Bjørn Lomborg sig for »en intellektuel entreprenør«. En slags handelsreisende i tankegods. Det medfører 150 dage på farten om året, mange af dem til USA og således i luften. Hvordan er det?

»Jeg er meget lidt blasert; jeg synes, det er fantastisk at flyve. Det er stadig sådan lidt: 'Tænk, vi flyver!'-agtigt. Og jeg kan godt få sådan en pionerfølelse i Kastrup. Jeg synes også, det er fantastisk at køre i taxa!«.

Manden ser faktisk ud til at mene det! Det passer også med hans bestræbelse på altid at være til stede i nuet.

»Ellers bliver man enormt træt af det, man laver. Det er jo ikke ligefrem første gang, jeg holder det her foredrag. Men jeg synes stadig, det er en fed oplevelse at formidle en idé, som forhåbentlig er udfordrende for mange«.

marie.tetzlaff@pol.dk